

Vuoden 2026 valtionosuuksien muodostuminen

Pitkästä aikaa seesteistä
kolmen turbulenssivuoden jälkeen

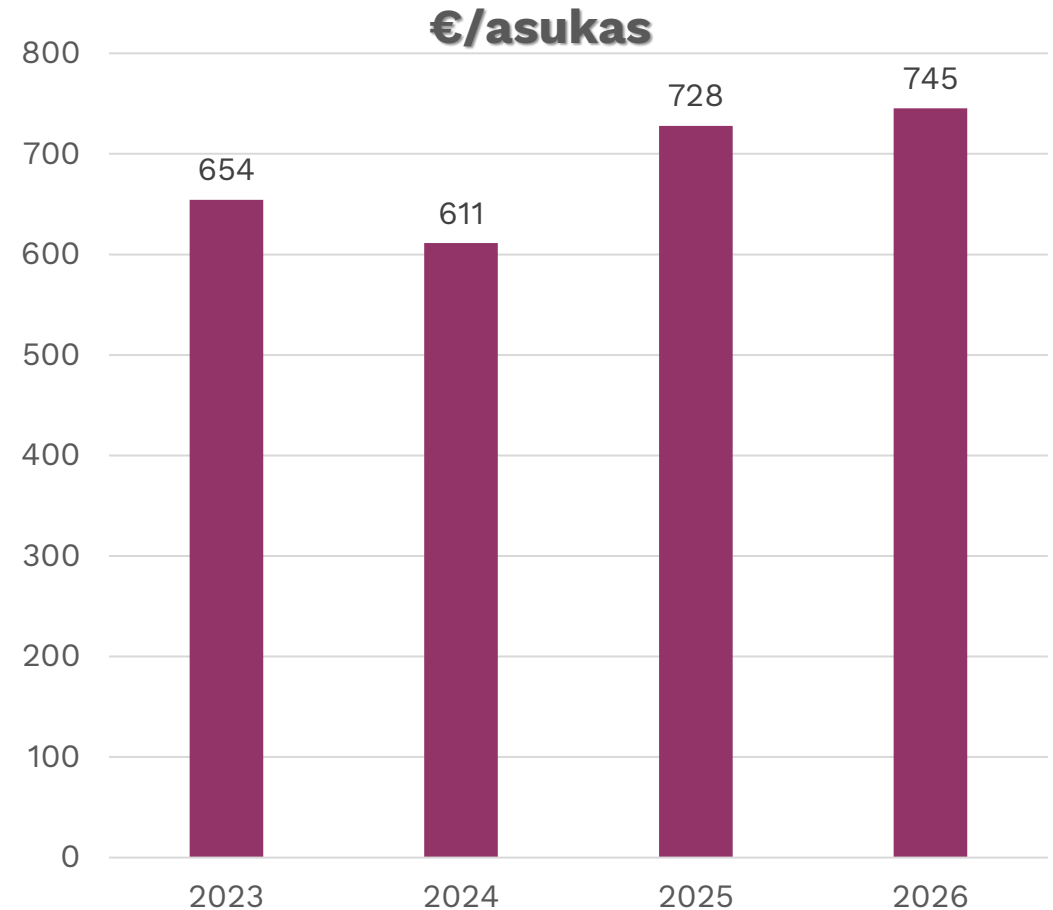
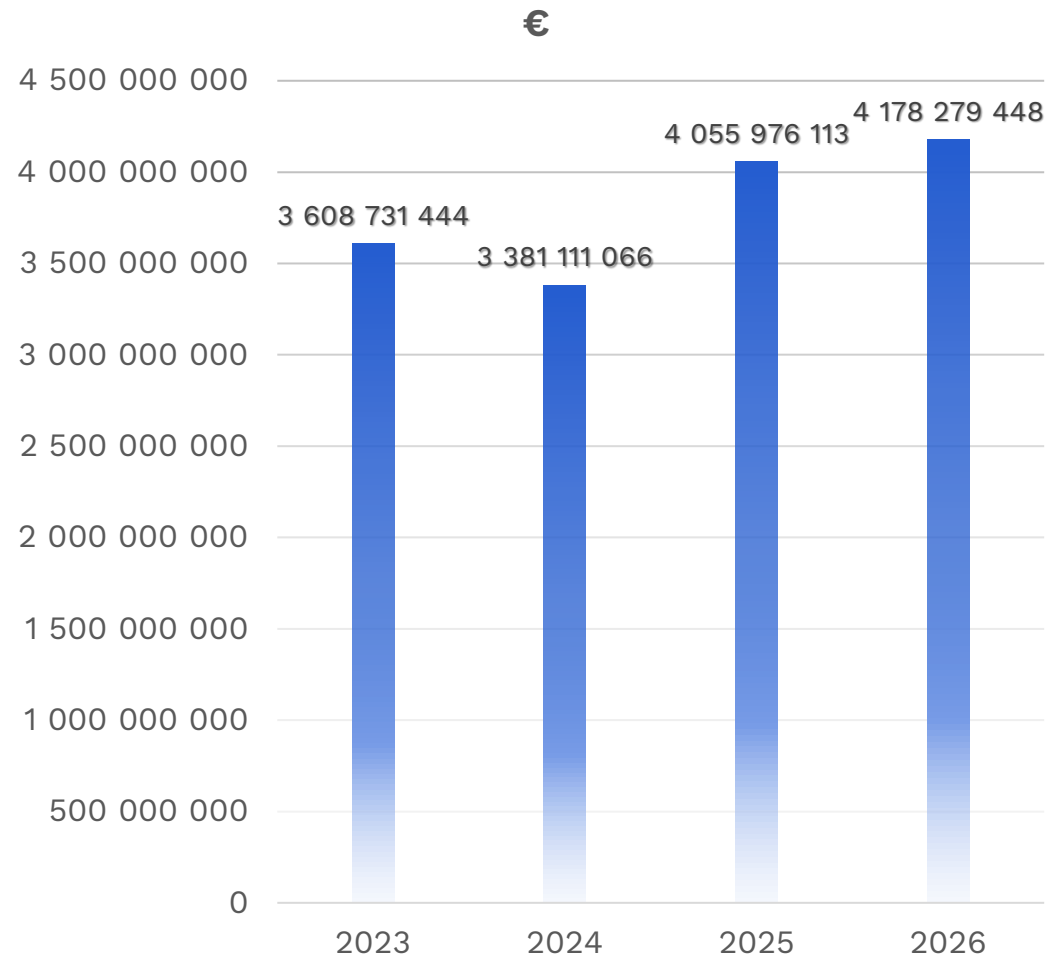
Olli Riikonen, tammikuu 2026

Miten niin seesteinen välivuosi?

Pikakertaus muistin virkistämiseksi

- 2023 sote ja sote-sidonnaiset valtionosuudet lähtivät kunnista ja koko verorahoituksen kokonaisuus myllätettiin uuteen uskoon
- 2024 sote-siirtolaskelmien jälkitarkistus aiheutti kaikkiin kuntiin kohdistuvan valtionosuusleikkurin ja monella kunnalla kuntakohtaisten sote-erien muutos heilautti valtionosuuksien tason uusiksi
- 2025 TE-uudistus toi kunnille uuden lakisääteisen ja valtionosuusperusteisen tehtävän – uutta vos-rahaa tuli 820 miljoonaa laskennallisesti siirtyviä kustannuksia vastaavasti, lisäksi kunnallisveron efektiivisyyden kasvu (ansiotulo vähennyksen poistuminen kunnallisverosta) pienensi verotulomenetysten korvausta
- 2026 *Ei suuria rakenteellisia muutoksia vos-järjestelmään, ”vain” 2,1 % leikkaus uusimuotoisesti eli prosenttiperusteisesti kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen*
- 2027 odotettiin valtionosuusjärjestelmän uudistuksen tuovan muutoksia, sellaista ei tosin ole näköpiirissä

Kuntien valtionosuudet yhteensä 2023-26

Muutosten selityksiä koko maan tasolla

Muutosperuste	Vaikutus, €
VM: Indeksikorotus 3,5 % (1 %-yksiköllä heikennettynä)	+111-32 = +89 M€
VM: Kustannustenjaon tarkistus	+127 M€
VM: Tehtävämuutokset	+68 M€
VM: Valtionosuuksiin tehty 2,1 % lisäleikkaus, VM-vos	-75 M€
VM: Väestömuutokset – lasten väheneminen, maahanmuutto	
OKM: Aamu- ja iltapäivätoiminnan tuntihinnan leikkaus	- 7 M€
OKM: Valmistavan opetuksen määrän vähentyminen	
OKM: Lasten väheneminen	

Uusiin tehtäviin n. 71 M€, normikevennyksillä pois n. 3 M€

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa huomioidut tehtävämuutokset ja niiden kohdentuminen perushintoihin

VMKAO Joulukuu 2025

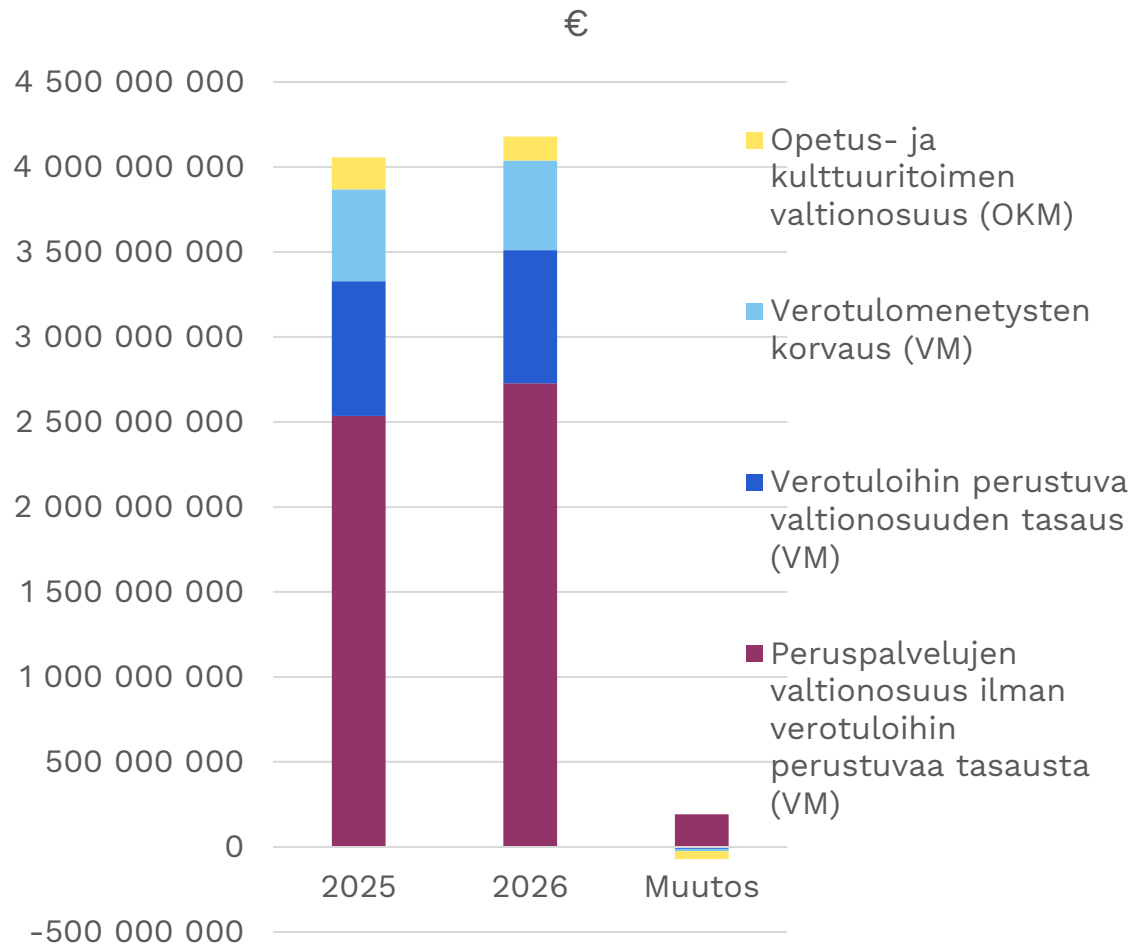
Taulukon lähde VM: Valtionosuuksien laskentatiedot vuodelle 2026

Taulukkoa hieman tiivistetty alkuperäiseen verrattuna poistamalla tyhjät rivit ja sarakkeet

Tehtävämuutokset	€	Ikä 6	Ikä 7-12	Ikä 13-15	Ikä 18-64	Työttömät ja palveluissa olevat	Yhteensä
- Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen	12 017 000		12 017 000				12 017 000
- Kuntien työllistämismääräytysten kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat)	-2 150 000				-1 075 000	-1 075 000	-2 150 000
- Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin	6 363 000	508 841	3 027 857	2 826 302			6 363 000
- Oppimisen tuen uudistaminen	53 495 000		35 663 333	17 831 667			53 495 000
- Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjat	-580 000		-580 000				-580 000
- Työnhakijan palveluprosessin keventäminen II vaihe	-680 000					-680 000	-680 000
- Työttömyysturvaan liittyvän muistutusvelvoitteen kumoaminen	-400 000					-400 000	-400 000
Yhteensä	68 065 000	508 841	50 128 190	20 657 969	-1 075 000	-2 155 000	68 065 000

- Lailla säädetyt kuntien uudet tehtävät valtio rahoittaa periaatteessa täysimääräisesti arvioitujen lisäkustannusten mukaisesti
- Muutokset viedään valtionosuuksiin korottamalla laskennallisten kustannuksia ja kohdentamalla ne siihen ikä- tai väestöryhmään, johon uusi velvoite kohdistuu.
- Nyt esim. perusopetuksen lisävelvoitteiden myötä lisärahoitus kohdistuu alakouluikäisten ja yläkouluikäisten laskennallisiin kustannuksiin.
- Tämä muutos korottaa ko. väestöryhmän perushintaa enemmän kuin pelkän indeksitarkistuksen (ja kustannustenjaon tarkistuksen) perusteella tapahtuisi
- Tehtävien vähentämisen osalta sama mekanismi toimii käänteisesti.
- Näin tarkastellen näyttää, että rahoitus lisääntyy, mutta 2,1 % valtionosuusleikkaus vie enemmän eli 75 M€ (ks.ed.sivu)

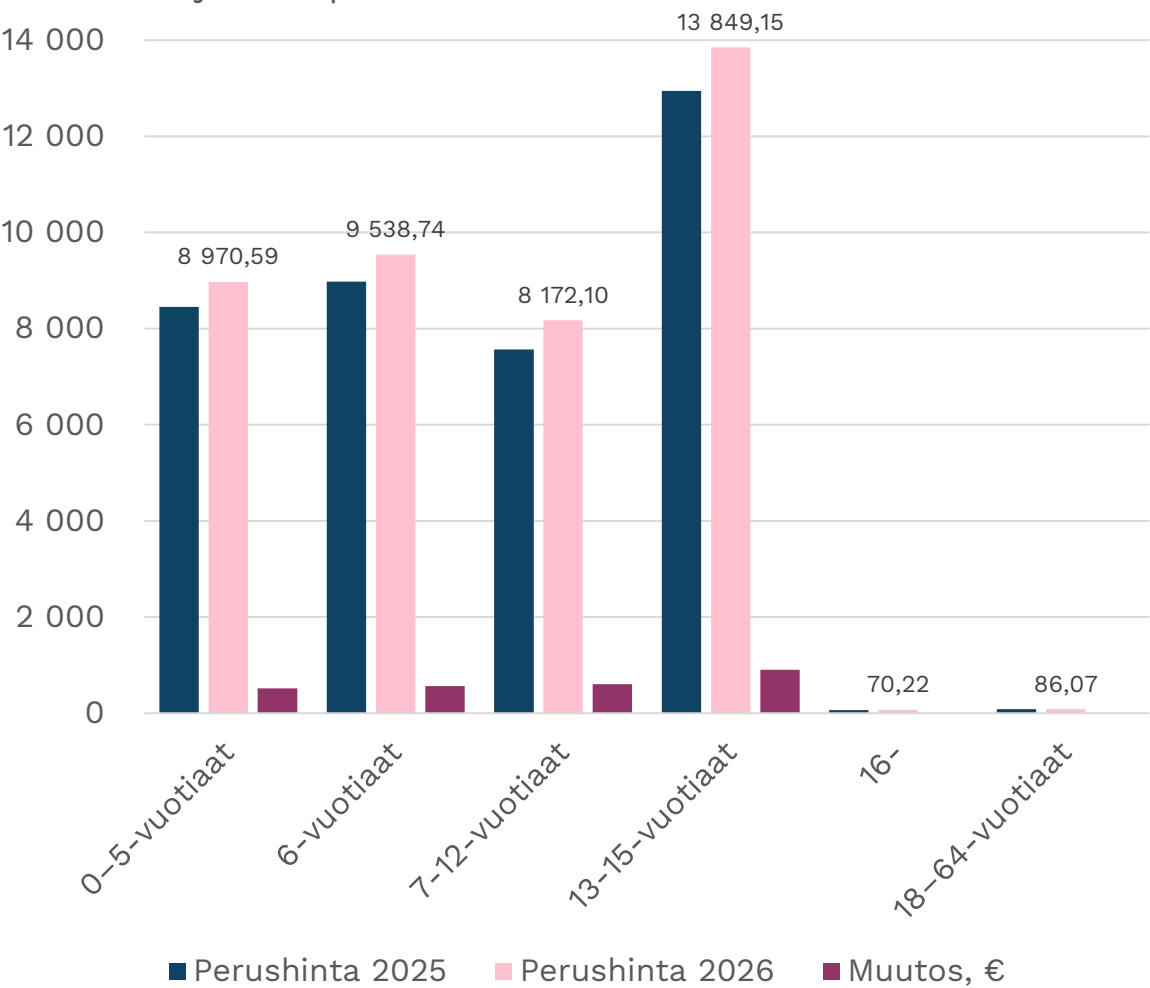
Valtionosuuksien pelkistetty rakenne ja muutos 2025-26

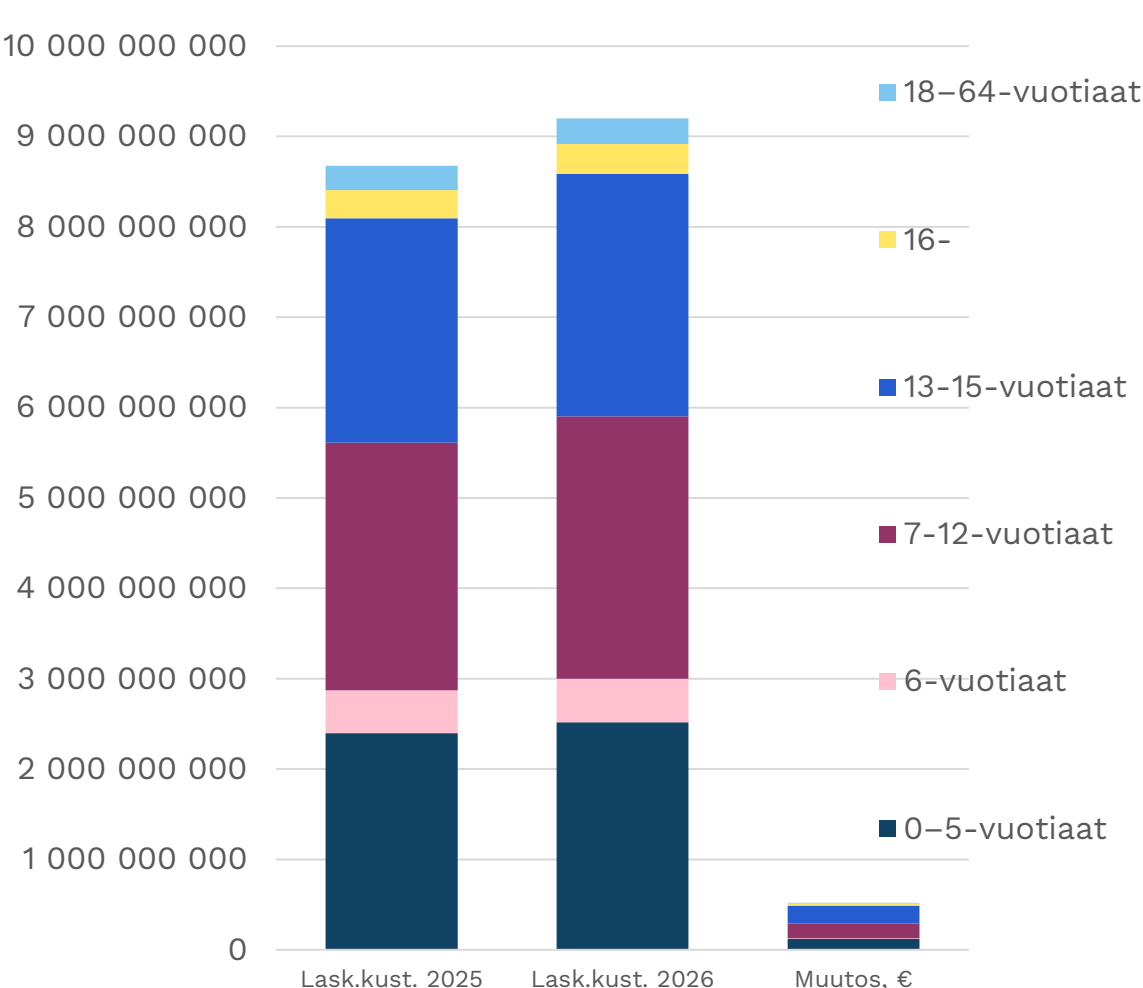
	2025	2026	Muutos	Muutos, %
<i>Peruspalvelujen valtionosuus ilman verotuloihin perustuvaa tasausta (VM)</i>	2 535 124 301	2 728 024 339	192 900 038	7,6 %
<i>Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (VM)</i>	793 145 115	782 517 374	-10 627 741	-1,3 %
<i>Verotulomenetysten korvaus (VM)</i>	540 500 000	527 000 000	-13 500 000	-2,5 %
VM:n valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaus yhteensä	3 868 769 416	4 037 541 712	168 772 296	4,4 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (OKM)	187 206 697	140 737 736	-46 468 961	-24,8 %
Kuntien valtionosuudet yhteensä	4 055 976 113	4 178 279 448	122 303 335	3,0 %

Perushintojen korotus auttaa, mutta ei pelasta

Ikäryhmän perushinta = laskennallinen kustannus

Ikärakenteen laskennallinen kustannus

**Seuraavaksi tarkastellaan, miten
Kuntaliiton valtionosuuslaskelma 2026
–excel-tiedostoa voi hyödyntää ja miten
eri laskentatekijät vaikuttavat kunnan
valtionosuuksien muodostumiseen.**

*Vinkki: Avaa tiedosto ja tutkaile sitä tämän
diaesityksen etenemisen tahtiin. Vertaa oman
kuntasi tietoja vastaavankokoisten, oman
maakunnan tai esimerkiksi jokseenkin yhtä paljon
valtionosuuksia saavien kuntien kanssa ja tee
havaintoja, mistä erot johtuvat.*

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
1	Kuntien valtionosuudet ja veromenetysten korvaukset 2026, yhteenveto																	
2	Tiivistelmä VM:n ennakkollisesta valtionosuuslaskelmasta vuodelle 2026 + OKM:n valtionosuus vuoden 2025 vos-päätöksen mukaisesti																	
3	Kuntaliiton julkaisu 7.1.2026, täydennys 20.1.2026 (OKM-vos-erittelyt välilehdillä 10.c. ja 10.d.)																	
4	Lähteet:																	
5	Valtionosuuksien laskentatiedot vuodelle 2026 / VM, joulukuu 2025																	
6	OKM:n valtionosuusrahoitus 2026, päätös 30.12.2025 / OPH 18.12.2025																	
7	Muutoslaskelmat Kuntaliitto / Olli Riikonen																	
8	Sarakeotsikossa oleva numero viittaa kirjanpidon tiliin, johon ko. erä kirjataan.																	
9	Kunta-nro	Kunta	Asukasluku 31.12.2024	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	5502 Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä (D+E)	5890 Verotulo-menetysten korvaus	VM:n valtionosuudet ja verotulo-menetysten korvaus yhteensä	5701 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (ns. OKM-vos) v. 2026	Kunnan valtionosuudet yhteensä (H+I)	Kunnan valtionosuudet yhteensä €/as.	Kotikunta-korvaus, netto	Valtionosuus-maksatus (valtionosuudet + kotikunta-korvaukset)	Mk-nro	Hva-nro	Valtionosuuksien muutos yhteensä € 2025-26	Muutos yhteensä %	Muutos yhteensä €/as.
10		YHTEENSÄ	5 605 317	2 728 024 339	782 517 374	3 510 541 712	527 000 000	4 037 541 712	140 737 736	4 178 279 448	745	-252 861 937	3 925 417 512	0	0	122 303 335	3,0 %	18
11	91	Helsinki	684 018	408 809 991	-57 146 063	351 663 928	70 859 505	422 523 433	55 601 288	478 124 721	699	-120 431 208	357 693 513	1	31	51 054 980	12,0 %	66
12	49	Espoo	320 931	470 725 837	-25 136 908	445 588 929	21 719 562	467 308 490	6 930 176	474 238 666	1 478	-19 057 102	455 181 565	1	33	18 981 913	4,2 %	28
13	837	Tampere	260 180															
14	92	Vantaa	251 269															
15	564	Oulu	216 152															
16	853	Turku	206 073															
17	179	Jyväskylä	149 194															
18	297	Kuopio	125 666															
19	398	Lahti	121 337															
20	600	Porvoo	83 305															

Kuvakaappaus ”Valtionosuuslaskelma 2026 (excel-tiedosto)”
Valtionosuuslaskelmat | Kuntaliitto.fi

Tällä ”1.a. Vos-laskelma” -välilehdellä tiivistettynä kunnan valtionosuuksien keskeisimmät laskentatekijät. Sivulta näkyy myös kokonaismuutos edellisvuoteen. Sivua oikealle vierittämällä (jää tässä näkymättömiin) löytyy edellisvuoden vastaava taulukko.

Laskelmaa voi pyöritellä jokaisen sarakkeen mukaan lajittelupainiketta klikkaamalla. Tässä lajittelu on tehty asukasluvun mukaan suurimmasta alkaen.

Laskelmatiedostossa on useita välilehtiä, jotka täydentävät ja syventävät tarkastelua. 2-välilehdillä katsellaan VM:n valtionosuuden määräytymistekijöitä yksityiskohtaisemmin. 2.a. on euroina ja 2.b. vertailua helpottavassa €/asukas-muodossa. Tässä kuvakaappauksessa kunnat lajiteltu laskennallisten kustannusten mukaan suurimmasta alkaen.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W
1	Kuntien valtionosuudet ja veromenetysten korvaukset 2026, yhteenveto €/asukas																						
2	Laajempi tiivistelmä VM:n ja OKM:n valtionosuuspäätöksistä vuodelle 2026																						
3	Tällä sivulla on avattu VM:n peruspalvelujen valtionosuuden osatekijöitä laajemmin näkyväksi kuin 1.a. Vos-laskelma -välilehdellä (tämän taulukon sarakke Q = sarakke D välilehdellä 1.a.)																						
4	7.1.2026																						
5																							
6																							
7																							
8																							
9																							
10																							
11	440	15	15	Luoto	5 884	3 640	2 091	0	44	-469	-7	-358	-41	-47	14	-30	1 666	555	2 221	64	2 285	-273	2 012
12	425	17	17	Liminka	10 190	3 296	1 748	0	31	-282	-15	-181	-41	-43	25	-27	1 496	522	2 019	27	2 045	154	2 199
13	859	17	17	Tyrnävä	6 501	3 198	1 650	0	28	-589	-18	-487	-41	-39	25	-30	1 088	743	1 831	61	1 893	-158	1 734
14	630	17	17	Pyhäntä	1 641	3 030	1 482	0	370	-419	-10	-322	-41	-40	20	-26	1 432	459	1 891	133	2 024	-78	1 947
15	584	16	16	Perho	2 594	2 989	1 440	0	171	-384	-16	-293	-41	-41	32	-25	1 227	698	1 925	147	2 072	142	2 214
16	436	17	17	Lumijoki	2 008	2 982	1 433	0	25	-233	-17	-120	-41	-41	17	-29	1 226	716	1 941	103	2 045	-204	1 841
17	72	17	17	Hailuoto	927	2 969	1 420	0	96	-322	-20	-236	-41	-34	42	-32	1 194	383	1 577	115	1 692	-268	1 424
18	599	15	15	Pedersöre	11 226	2 913	1 365	0	37	-406	-8	-309	-41	-31	15	-32	995	454	1 450	104	1 554	-68	1 485
19	683	19	19	Ranua	3 570	2 887	1 339	0	385	-122	-26	-31	-41	-49	49	-23	1 601	700	2 301	163	2 463	40	2 503
20	892	13	13	Uurainen	3 657	2 871	1 322	0	29	60	-20	146	-41	-43	47	-28	1 411	604	2 016	85	2 101	-208	1 893
21	483	17	17	Merijärvi	1 059	2 848	1 299	0	56	-529	-38	-435	-41	-37	38	-17	826	898	1 724	159	1 883	-200	1 682
22	746	17	17	Sievi	4 603	2 835	1 286	0	49	-246	-32	-133	-41	-34	25	-30	1 089	505	1 594	135	1 729	68	1 797
23	261	19	19	Kimä	6 837	2 735	1 187	0	377	252	-10	325	-41	-37	32	-17	1 816	-81	1 735	115	1 850	67	1 917
24	475	15	15	Maalahti	5 415	2 726	1 177	0	36	-494	-12	-409	-41	-22	18	-28	719	317	1 036	128	1 164	37	1 201

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
1	Kuntien valtionosuudet yhteensä 2025-26, muutosvertailu														
2	7.1.2026														
9			Vos 2025 yhteensä	Vos 2026 yhteensä	Muutos 2025-26	Muutos, %	Vos 2025 €/as.	Vos 2026 €/as.	Muutos €/as.	% vos:sta -26	% väestöstä -25	Väestö 31.12.2023	Väestö 31.12.2024	Mk	Hva
10	Nro	Manner-Suomi	4 055 976 113	4 178 279 448	122 303 335	3,0 %	728	745	18	100,00 %	100,00 %	5 573 310	5 605 317	0	0
11	421	Lestijärvi	1 411 135	1 124 605	-286 530	-20,3 %	2 069	1 691	-378	0,03 %	0,01 %	682	665	16	16
12	177	Juupajoki	1 227 104	671 396	-555 708	-45,3 %	718	403	-316	0,02 %	0,03 %	1 708	1 668	6	6
13	742	Savukoski	2 048 295	1 748 929	-299 366	-14,6 %	2 094	1 814	-280	0,04 %	0,02 %	978	964	19	19
14	508	Mänttä-Vilppula	1 400 681	-638 167	-2 038 848	-145,6 %	151	-69	-220	-0,02 %	0,17 %	9 271	9 270	6	6
15	239	Keitele	763 471	310 813	-452 658	-59,3 %	375	157	-219	0,01 %	0,04 %	2 035	1 985	11	11
16	316	Kärkölä	1 050 861	169 360	-881 501	-83,9 %	255	41	-214	0,00 %	0,07 %	4 114	4 093	7	7
17	284	Koski Tl	3 104 094	2 615 117	-488 977	-15,8 %	1 406	1 196	-210	0,06 %	0,04 %	2 207	2 186	2	2
18	320	Kemijärvi	7 615 475	6 111 345	-1 504 130	-19,8 %	1 083	879	-204	0,15 %	0,12 %	7 030	6 954	19	19
19	495	Multia	1 132 918	847 769	-285 149	-25,2 %	792	609	-184	0,02 %	0,02 %	1 430	1 393	13	13
20	172	Joutsa	3 958 422	3 236 625	-721 798	-18,2 %	970	790	-181	0,08 %	0,07 %	4 079	4 099	13	13
21	761	Somero	9 529 817	8 042 916	-1 486 901	-15,6 %	1 133	954	-179	0,19 %	0,15 %	8 410	8 429	2	2
22	484	Merikarvia	2 283 489	1 734 759	-548 731	-24,0 %	770	597	-173	0,04 %	0,05 %	2 966	2 904	4	4
23	749	Siilinjärvi	10 880 988	7 573 964	-3 307 023	-30,4 %	511	356	-155	0,18 %	0,38 %	21 290	21 269	11	11
24	935	Virolahti	2 193 713	1 691 039	-502 673	-22,9 %	749	597	-152	0,04 %	0,05 %	2 927	2 831	8	8
25	5	Alajärvi	14 293 380	12 860 201	-1 433 179	-10,0 %	1 568	1 417	-152	0,31 %	0,16 %	9 113	9 078	14	14
26	831	Taipalsaari	2 677 971	1 978 280	-699 692	-26,1 %	579	430	-149	0,05 %	0,08 %	4 625	4 596	9	9
27	686	Rautalampi	2 922 347	2 499 609	-422 739	-14,5 %	996	852	-145	0,06 %	0,05 %	2 933	2 935	11	11
28	578	Paltamo	2 794 669	2 324 640	-470 028	-16,8 %	920	777	-143	0,06 %	0,05 %	3 037	2 990	18	18
29	407	Lapinjärvi	2 273 461	1 910 822	-362 639	-16,0 %	928	787	-142	0,05 %	0,04 %	2 449	2 429	1	34
30	52	Evijärvi	3 520 512	3 177 147	-343 365	-9,8 %	1 536	1 398	-138	0,08 %	0,04 %	2 292	2 272	14	14
31	857	Tuusniemi	47 014	-261 814	-308 828	-656,9 %	20	-113	-134	-0,01 %	0,04 %	2 313	2 311	11	11
32	77	Hankasalmi	4 410 212	3 778 149	-632 063	-14,3 %	969	838	-132	0,09 %	0,08 %	4 549	4 509	13	13
< > Tietoa aineistosta 1.a. Vos-laskelma 1.b. Vos-laskelma_€as 2.a. Vos-laskelma 2.b. Vos-laskelma_€as 3. Vos-muutos_tiivis_2025-26 4. Vos-muut															

3. välilehti esittää muutosvertailun vuosien välillä ja lienee tiedoston välilehdistä yksinkertaisin.

Tässä katsellaan nyt, mitkä kunnat menettävät eniten valtionosuuksia euroina asukasta kohti.

Sytä muutokseen voi etsiä seuraavalta välilehdeltä.

Nyt ollaan 4-välilehdellä, jossa voi katsoa tarkemmin, mistä valtionosuuden päätekijöistä löytyy muutoksen syy. Tässä on valittu €/as.-osio taulukon oikeassa reunassa, mutta samalla välilehdellä ovat luvut absoluuttisina euroina. Kuvassa vain osa tiedoista, mutta tässä jo näkee, että eroja on syissä. Lestijärvi ja Juupajoki menettävät VM-valtionosuutta sekä ilman tasausta että tasauksen kautta, kun taas Keiteleellä ja muutamalla seuraavalla listan kunnalla syy on kuvassa näkyvällä laskelmaosalla vain verotuloihin perustuvassa tasauksessa. Myös kuvasta puuttuvissa veromenetyksen korvauksissa ja OKM-vos:ssa voi selitys piillä.

A				B		C		D		AX		AY		AZ		BA		BB		BC		BD		BE		BF		BG		BH		BI		BJ		BK		BL		BM		BN		BO		BP	
Valtionosuuden osatekijöiden muutos 2025-26, €/asukas ja %-muutos/asukas																																															
7.1.2026										7.1.2026																																					
Muutosvertailut KL / Olli Riikonen										Muutosvertailut KL / Olli Riikonen																																					
Huom! %-muutos ei ole käyttökelpoinen										Huom! %-muutos on eri kuin absoluuttisilla euroilla väestömäärän muutoksen takia																																					
Vierittämällä sivua oikealle laskelma l																																															
Kunta-nro	Maa-kunta-nro	Hyvinvointi-alue-nro	Kunta	Peruspalvelujen valtionosuus ilman verotuloihin perustuvaa tasausta ja kuntakohtaisia sote-eriä 2025	Peruspalvelujen valtionosuus ilman verotuloihin perustuvaa tasausta ja kuntakohtaisia sote-eriä 2026	Muutos, €	Muutos, %		Kuntakohtaiset sote-erät yhteensä 2025	Kuntakohtaiset sote-erät yhteensä 2026	Muutos, €	Muutos, %		5501 Peruspalvelujen valtionosuus (sis. kuntakohtaiset sote-erät) ilman tasausta 2025	5502 Peruspalvelujen valtionosuus (sis. kuntakohtaiset sote-erät) ilman tasausta 2026	Muutos, €	Muutos, %		5502 Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus 2025	5503 Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus 2026	Muutos, €	Muutos, %																									
0	0	0	YHTEENSÄ	455	487	32	7,0 %		0	0	-0	-0,6 %		455	487	32	7,0 %		142	140	-3	-1,9 %																									
421	16	16	Lestijärvi	1 153	1 041	-112	-9,7 %		660	659	-1	-0,2 %		1 813	1 700	-113	-6,2 %		246	40	-205	-83,5 %																									
177	6	6	Juupajoki	282	171	-111	-39,4 %		387	378	-9	-2,3 %		669	549	-120	-18,0 %		176	-13	-189	-107,1 %																									
239	11	11	Keitele	342	352	10	2,8 %		43	58	14	32,7 %		386	410	24	6,2 %		73	-111	-184	-253,3 %																									
508	6	6	Mänttä-Vilppula	10	21	11	113,7 %		-131	-118	13	-9,9 %		-121	-97	24	-19,8 %		212	11	-201	-94,9 %																									
316	7	7	Kärkölä	116	135	19	16,0 %		-82	-69	13	-15,5 %		34	66	31	91,1 %		283	108	-175	-61,7 %																									
284	2	2	Koski Ti	146	152	5	3,7 %		405	392	-14	-3,4 %		552	543	-8	-1,5 %		253	55	-198	-78,4 %																									
172	13	13	Joutsa	154	188	34	22,4 %		4	8	4	110,9 %		158	196	39	24,5 %		433	405	-28	-6,6 %																									
857	11	11	Tuusniemi	34	7	-27	-78,9 %		-717	-704	13	-1,8 %		-683	-697	-14	2,1 %		544	465	-79	-14,5 %																									
320	19	19	Kemijärvi	416	396	-20	-4,8 %		147	131	-16	-10,7 %		563	527	-36	-6,4 %		370	303	-67	-18,2 %																									
742	19	19	Savukoski	1 138	1 126	-12	-1,0 %		194	179	-15	-7,6 %		1 332	1 306	-26	-2,0 %		40	68	28	71,1 %																									
495	13	13	Multia	562	459	-103	-18,3 %		-8	-10	-3	32,8 %		555	449	-105	-19,0 %		310	194	-116	-37,4 %																									
761	2	2	Somero	152	150	-2	-1,2 %		205	187	-18	-8,6 %		357	337	-20	-5,5 %		474	473	-1	-0,2 %																									
935	8	8	Virolahti	158	98	-59	-37,6 %		40	23	-17	-41,6 %		198	122	-76	-38,4 %		398	339	-59	-14,8 %																									
739	9	9	Savitaipale	67	27	-40	-59,5 %		651	640	-12	-1,8 %		718	667	-51	-7,2 %		375	329	-46	-12,3 %																									
749	11	11	Siilinjärvi	545	563	18	3,3 %		-182	-170	13	-6,9 %		362	393	30	8,4 %		165	39	-126	-76,3 %																									
831	9	9	Taipalsaari	488	491	3	0,7 %		46	29	-17	-36,5 %		533	520	-13	-2,5 %		186	151	-35	-18,9 %																									

Tietoa aineistosta

1.a. Vos-laskelma

1.b. Vos-laskelma_€as

2.a. Vos-laskelma

2.b. Vos-laskelma_€as

3. Vos-muutos_tiivis_2025-26

4. Vos-muutos_laaja2025-26

5. Leikkausvertailu

6. Ikärakenne

7. Sote-erät

Valtionosuuteen tehtävän 75,3 miljoonan euron leikkauksen vaikutus

15.12.2025

Lähde: Valtionosuuksien laskentatiedot vuodelle 2026 / VM, joulukuu 2025

"Säästö"-sarakkeen luvut löytyvät VM:n laskelman välilehdeltä "Lisäykset ja vähennykset"

Löydät VM:n laskelman avattuna €/asukas-muodossa välilehdeltä 10.

Jolla paljon on, siltä paljon otetaan.
5. välilehti näyttää kehysriihessä linjatun ja budjettiin päätyneen uusimuotoisen eli prosentuaalisesti kunnan saamiin valtionosuuksiin kohdennetun leikkauksen vaikutuksen. Kuvassa suurimmat menettäjät €/asukas.

Kunta-numero	Kunta	Asukasluku 31.12.2024	"Valtionosuusjärjestelmän säästö" (=kehysriihessä päätetty leikkaus, -2%)	Vos-leikkaus €/as.)	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yht. €/as.	Peruspalvelujen valtionosuus yht. ilman vos-leikkausta €/as.	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	5502 Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä	Peruspalvejen valtionosuus yhteensä ilman vos-leikkausta	Leikkaus-%
	YHTEENSÄ	5 605 317	-75 304 908	-13,43	626	640	2 728 024 339	782 517 374	3 510 541 712	3 585 846 621	-2,100 %
832	Taivalkoski	3 657	-181 343	-50	2321	2371	6 544 412	1 944 491	8 488 903	8 670 246	-2,092 %
683	Ranua	3 570	-175 446	-49					8 212 874	8 388 320	-2,092 %
890	Utsjoki	1 137	-54 812	-48					2 565 806	2 620 618	-2,092 %
440	Luoto	5 884	-279 152	-47					13 067 450	13 346 601	-2,092 %
615	Pudasjärvi	7 304	-319 604	-44					14 961 074	15 280 678	-2,092 %
889	Utajärvi	2 466	-107 134	-43					5 015 081	5 122 215	-2,092 %
425	Liminka	10 190	-439 420	-43					20 569 796	21 009 216	-2,092 %
892	Uurainen	3 657	-157 464	-43					7 371 107	7 528 572	-2,092 %
785	Vaala	2 581	-110 299	-43					5 163 227	5 273 526	-2,092 %
436	Lumijoki	2 008	-83 277	-41					3 898 317	3 981 595	-2,092 %
584	Perho	2 594	-106 675	-41					4 993 583	5 100 257	-2,092 %
630	Pyhäntä	1 641	-66 298	-40					3 103 477	3 169 775	-2,092 %
859	Tyrnävä	6 501	-254 314	-39					11 904 762	12 159 076	-2,092 %
317	Kärsämäki	2 373	-92 213	-39					4 316 593	4 408 805	-2,092 %

Vos-leikkaus kohdistui VM:n peruspalvelujen valtionosuuteen, myös verotuloihin perustuvaan tasaukseen. Sen sijaan verotulomenetysten korvaukseen se ei kohdistunut. Lisäksi peruspalvelujen valtionosuudeltaan negatiiviset kunnat säästyivät leikkaukselta (selittää sen, miksi valtakunnallinen leikkaus-% on -2,1, mutta kunnittain näkyvä -2,092)

Lasten määrä vähenee ja se vaikuttaa a) laskennallisiin kustannuksiin ja b) kunnan saamaan valtionosuuteen. Joissakin kunnissa lapsimäärä (0-15-vuotiaat) vielä kasvaa, mutta näin tapahtui vuodesta 2023 vuoteen 2024 vain 26 kunnassa (osa niistä tässä 6. välilehdeltä napatussa kuvassa).

Lapsimäärän muutos selittää useissa tapauksissa ratkaisevasti vos-muutosta. Lapsimäärän kehityksen seuraaminen ja siihen reagoiminen on kuntatalouden hallinnan kannalta tulevana vuosina kovimmassa ytimessä.

Ikärakenne 2023-2024 ja ikärakenteen mukaiset laskennalliset kustannukset valtionosuuksis																					
Lähde: VM:n valtionosuuslaskelmat 2025 ja 2026																					
Valtionosuuden perusteena on väkiluku t-2. Tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2025 valtionosuudet määräytyvät vuoden 2023 lopun (31.12.) väestötiedon perusteella.																					
Vuoden 2026 valtionosuudet määräytyvät 31.12.2024 väestötiedon perusteella. Väestötiedot ikäluokittain ovat tässä alapuolella.																					

6-välilehden toisessa reunassa katsotaan laskennallisia kustannuksia ikäryhmittäin. Nyt katsotaan kuntia, joiden laskennalliset kustannukset 0-15-vuotiaista laskevat eniten asukasta kohti, koska lapsimäärä vähenee. Vaikka perushintoihin (ks. rivi 7 vuosilukujen yläpuolella) tuli merkittävä prosenttimuutos indeksikorotuksen, kustannustenjaon tarkistuksen ja tehtävämuutosten myötä, lapsimäärä näissä kunnissa laskee niin paljon, että kunnan laskennallinen kustannus jää edellisvuotta alemmalle tasolle. Jos henkilöstö ja muut rakenteet pysyvät ennallaan, kunnan lapsikohtainen kustannus kasvaa nopeasti ja toiminnan rahoitus vaatii entistä enemmän kunnan omia verotuloja.

	A	B	C	D	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	AK	AL	AM	AN	AO	AP	AQ	
1	Ikärakenne 2025-26																								
2	Lähde: VM:n valtionosuuslaskelm																								
3																									
4					Laskennallinen ikärakenteen mukainen kustannus muodostuu kaavasta "ikäryhmän perushinta x ikäryhmän väestömäärä".																				
5					Tässä alapuolella näkyy perushinta ja taulukossa kaavan mukaan muodostuva ikäryhmän laskennallinen kustannus ikäryhmittäin.																				
6					0-15-vuotiaiden painoarvo on laskennassa erittäin suuri (yli 93 % "ikärakennekustannuksista"), koska suurin osa kunnan lakisääteisistä kustannuksista aiheutuu näistä ikäryhmistä.																				
7					8 449,95 €	8 970,59 €	8 975,60 €	9 538,73 €	7 564,89 €	8 172,10 €	12 944,95 €	13 849,15 €	66,14 €	70,22 €	83,48 €	86,07 €									
8				Vuosi:	2025	2026	2025	2026	2025	2026	2025	2026	2025	2026	2025	2026	2025	2026				2025	2026		
9	Kunta- nro	Mk- nro	Hva- nro	Ikäryhmä:	Ikä 0-5	Ikä 0-5	Ikä 6	Ikä 6	Ikä 7-12	Ikä 7-12	Ikä 13-15	Ikä 13-15	Ikä 16+	Ikä 16+	Ikä 18-64	Ikä 18-64	Laskennalliset kustannukset 0- 15 v. yhteensä	Laskennalliset kustannukset 0- 15 v. yhteensä	Muutos 0-15 v. 2025-26, €	Muutos 0-15 v. 2025-26, €/as.	Laskennalliset kustannukset, IKÄRAKENNE yhteensä, €	Laskennalliset kustannukset, IKÄRAKENNE yhteensä, €	Muutos 2025- 26, €	Muutos 2025-26, €/as.	
	0	0	0	Koko maa	2 398 450 708	2 518 789 172	473 373 144	479 988 894	2 739 329 883	2 903 277 451	2 484 705 483	2 683 882 175	309 711 992	331 800 244	271 731 824	282 020 319	8 095 859 217	8 585 937 691	490 078 474	87	8 677 303 034	9 199 758 254	522 455 220	93	
10																									
11	421	16	16	Lestijärvi	321 098	349 853	89 756	38 155	332 855	367 745	336 569	249 285	37 303	39 253	27 131	26 510	1 080 278	1 005 037	-75 241	-113	1 144 712	1 070 800	-73 912	-111	
12	495	13	13	Multia	464 747	430 588	116 683	95 387	574 932	555 703	699 027	650 910	81 484	85 668	53 761	52 761	1 855 389	1 732 588	-122 801	-88	1 990 635	1 871 018	-119 617	-86	
13	561	2	2	Oripää	515 447	601 030	170 536	95 387	688 405	760 005	828 477	650 910	71 431	76 329	57 267	58 528	2 202 865	2 107 332	-95 533	-73	2 331 564	2 242 189	-89 375	-69	
14	177	6	6	Juupajoki	540 797	493 382	125 658	104 926	847 268	825 382	802 587	789 402	96 300	101 398	70 958	70 663	2 316 310	2 213 092	-103 218	-62	2 483 568	2 385 153	-98 414	-59	
15	265	13	13	Kivijärvi	447 847	367 794	71 805	114 465	400 939	433 121	388 349	332 380	58 931	61 864	38 484	39 076	1 308 940	1 247 760	-61 180	-61	1 406 355	1 348 699	-57 655	-57	
16	218	14	14	Karjoki	312 648	287 059	116 683	57 232	506 848	572 047	362 459	332 380	68 984	72 116	47 667	48 285	1 298 637	1 248 718	-49 919	-43	1 415 288	1 369 119	-46 169	-40	
17	105	18	18	Hyrynsalmi	591 497	538 235	116 683	114 465	620 321	621 080	608 413	581 664	122 425	127 239	74 464	73 934	1 936 913	1 855 444	-81 469	-41	2 133 802	2 056 617	-77 185	-39	
18	989	14	14	Ähtäri	1 732 240	1 713 383	439 804	314 778	2 163 559	2 386 253	2 563 100	2 285 110	302 789	318 729	214 043	216 208	6 898 703	6 699 524	-199 179	-38	7 415 534	7 234 460	-181 074	-35	
19	504	1	34	Myrskylä	583 047	538 235	107 707	114 465	854 833	858 071	802 587	775 552	96 498	101 398	74 214	76 430	2 348 173	2 286 323	-61 850	-37	2 518 885	2 464 151	-54 734	-33	
20	407	1	34	Lapinjärvi	828 095	825 294	260 292	200 313	1 074 214	1 160 438	1 061 486	969 441	138 762	147 743	107 188	108 879	3 224 088	3 155 486	-68 601	-28	3 470 038	3 412 108	-57 930	-24	
21	687	11	11	Rautavaara	287 298	313 971	71 805	66 771	423 634	433 121	582 523	512 419	84 725	89 952	54 763	55 343	1 365 260	1 326 282	-38 978	-28	1 504 748	1 471 576	-33 171	-23	
22	103	5	5	Humppila	785 845	843 235	170 536	124 003	907 787	858 071	880 257	872 496	120 706	127 730	91 160	93 042	2 744 425	2 697 806	-46 619	-22	2 956 291	2 918 578	-37 713	-18	
23	935	8	8	Virolahti	692 896	592 059	143 610	152 620	1 149 863	1 086 889	1 165 046	1 260 273	171 104	177 306	125 220	122 822	3 151 414	3 091 841	-59 574	-21	3 447 738	3 391 968	-55 771	-20	
	<	>	15	Tietoa aineistosta	1.a. Vos-laskelma	1.b. Vos-laskelma_€as	2.a. Vos-laskelma	2.b. Vos-laskelma_€as	3. Vos-muutos_tiivis_2025-26	4. Vos-muutos_laaja2025-26	5. Leikkausvertailu	6. Ikärakenne	7. Sote-erät	...	+	:	◀								

7-välilehdellä sote-erien vaikutus on avattu absoluuttisina euroina ja asukasta kohti laskettuna samalle välilehdelle. Taulukossa ovat eriteltynä kuntakohtaisesti yksilölliset muutosrajoitin (pysyvä, kiinteä) ja järjestelmämuutoksen taseaus (siirtymäkauden aikana muuttuva) sekä kaikille yhteiset asukasta kohti tasasuuruiset sote-uudistuksen taseuserät vuosilta 2023-26.

	A	B	C	D	E	F	G
1	Kotikuntakorvaustulot ja -menot vuonna 2026						
2	Oppilastiedot 15.12.2024 mukaisia (VM 15.12.2025)						
3	Perusosa vuodelle 2026 on 8833,75 €/oppilas						
4							
5							
6							
7							
8							
9	Kuntanro	Kunta	Tulot	Alv	Menot	Netto	
		(valtio / kotikuntaa vailla olevien menot)				20 130 216	
10	▼	▼	▼	▼	▼	▼	
11	5	Alajärvi	270 313	0	669 775	-399 462	
12	9	Alavieska	153 796	0	40 724	113 072	
13	10	Alavus	208 565	0	199 643	8 922	
14	16	Asikkala	743 978	0	260 631	483 347	
15	18	Askola	977 278	0	335 683	641 595	
16	19	Aura	231 621	0	152 029	79 592	
17	20	Akaa	341 071	0	699 633	-358 562	
18	46	Enonkoski	542 746	0	31 802	510 944	
19	47	Enontekiö	0	0	68 903	-68 903	
20	49	Espoo	3 706 465	0	22 763 567	-19 057 102	
21	50	Eura	459 443	0	186 427	273 016	
22	51	Eurajoki	401 141	0	408 119	-6 979	
23	52	Evijärvi	100 793	0	88 426	12 367	
24	61	Forssa	828 782	0	468 365	360 417	
25	69	Haapajärvi	137 807	0	160 951	-23 144	
26	71	Haapavesi	268 546	0	236 921	31 625	
27	72	Hailuoto	0	0	28 268	-28 268	

Kotikuntakorvaus on korvaus perusopetuksen järjestämisestä silloin, kun oppilas käy koulua muussa kuin oman kuntansa ylläpitämässä peruskoulussa.

Kotikuntakorvaus ei ole valtionosuutta, vaan kuntien välistä ja kunnasta muulle opetuksen järjestäjälle (yksityinen, valtio) kohdentuvaa rahaliikennettä, jonka valtio hoitaa kuntien puolesta osana valtionosuusmaksatusta.

Kunnan kirjanpidossa kotikuntakorvausmenot ovat perusopetuksen toimintamenoja ja tulot perusopetuksen toimintatuottoja.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perushinnat 2015-26

Lähde: VM / KL

9-välilehdeltä löytyy aikasarja VM:n valtionosuuden laskentakriteereistä ja niiden perushinnoista sekä OKM-valtionosuuden yksikköhinnoista. Niillä on merkittävä rooli vuosilaskelmissa.

TE-uudistus toi laskentaan kaksi uutta kriteeriä. Lisäksi vieraskielisyyden perushintaa nostettiin v. 2025 TE-uudistuksen vuoksi enemmän kuin muita vanhoja kriteereitä.

Käytännössä kaikki, mikä ei ole ”TE-vossia”, on perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ”vossia” (+ pieni ripaus kirjaston, taiteen perusopetuksen ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä). Eikä mikään ole korvamerkittyä.

	2023	2024	2025	2026	Muutos % 2025-26
Valtionosuusprosentti	22,09	21,92	25,02	25,73	
Kunnan omarahoitusosuus, €/asukas	1359,93	1 388,69	1467,53	1548,77	5,5 %
	euroa	euroa	euroa	euroa	
Ikärakenne					
ikä 0-5	8 010,94	8 186,31	8 449,95	8 970,59	6,2 %
ikä 6	8 499,51	8 686,50	8 975,60	9 538,74	6,3 %
ikä 7-12	7 071,51	7 231,33	7 564,89	8 172,10	8,0 %
ikä 13-15	12 129,17	12 434,58	12 944,95	13 849,15	7,0 %
ikä 16+	62,57	64,06	66,14	70,22	6,2 %
ikä 18-64 (TE-kriteeri)			83,48	86,07	3,1 %
Muut laskennalliset kustannukset					
Työttömyys	67,78	69,27	71,52	75,93	6,2 %
Kaksikielisyys	287,68	294,01	303,56	322,26	6,2 %
Vieraskielisyys	1 680,57	1 717,54	1 887,47	2 003,77	6,2 %
Asukastiheys	40,64	41,53	42,88	45,52	6,2 %
Saaristoisuus	395,97	404,68	417,83	443,57	6,2 %
Saaristo-osakunnat	289,65	296,02	305,64	324,47	6,2 %
Koulutustausta	27,82	28,43	29,35	31,16	6,2 %
Työttömät ja palveluissa olevat (TE-kriteeri)			734,32	754,59	2,8 %

	A	B	C	D	E
1	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2026 (VM joulul				
2	Sisältää kaikki VM:n valtionosuuslaskelman laskentatekijät eriteltynä (ei OKM-vos)				
3	Luvut €/asukas -muodossa löytyvät vierittämällä sivua alaspäin				
4	Taulukon muotoilu KL/Olli Riikonen				
5	Sama taulukko transponoituna (kunnat riveillä) seuraavalla välilehdellä				
6		Kuntanumero:	797 754 997		
7		Maakuntanumero:			
8		Asukasluku 31.12.2024:	5 605 317	665	684 018
9	Perushinta	Valtionosuusperuste	Koko maa	Minimi	Maksimi
10	8970,59	Ikä 0–5	2 518 789 172	161 471	331 041 683
11	9538,74	Ikä 6	479 989 397	9 539	57 413 676
12	8172,10	Ikä 7–12	2 903 277 451	261 507	324 064 626
13	13849,15	Ikä 13–15	2 683 882 175	166 190	272 038 853
14	70,22	Ikä 16+	331 800 244	39 253	40 853 856
15	86,07	Ikä 18–64	282 020 319	26 510	38 607 387
16	Laskennalliset kustannukset, IKÄRAKENNE yhteensä		9 199 758 757	804 318	1 064 020 080
17					
18	75,93	Työttömyysaste	425 457 714	25 635	55 924 978
19	322,26	Kaksikielisyys I (koko väestö)	43 873 646	0	15 430 215
20	322,26	Kaksikielisyys II, (ruotsink.)	72 714 850	0	11 072 483
21	2003,77	Vieraskielisyys	1 216 296 405	8 015	280 191 167
22	45,52	Asukastiheys	230 412 438	4 969	7 398 821
23	443,57	Saaristo	16 037 273	0	6 594 999
24	324,47	Saaristo-osakunta	10 457 344	0	1 462 711
25	31,16	Koulutustausta	172 853 148	14 022	24 883 095
26	754,59	Työttömät ja palveluissa olevat	299 653 663	15 658	41 257 774
27	Muut laskennalliset kustannukset yhteensä		2 487 756 481	323 218	429 256 774
28					
29		Laskennalliset kustannukset yhteensä	11 687 515 237	1 206 018	1 493 276 854
30	-1548,79	Omarahoitusosuus (asukasluku x -1548,79 €)	-8 681 458 916	-1 059 400 238	-1 029 945
31	Valtionosuus omarahoitusosuuden jälkeen (välisumma)		3 006 056 321	-932 637	433 876 616

10-välilehdillä on koko VM-vos-laskelma avattuna yhteen taulukkoon.

Tässä näkyy laskelman alkuosa eli laskennalliset kustannukset, kunnan omarahoitusosuus ja sen jälkeen jäävä valtionosuus. Minimi-sarakkeessa on kunkin kriteerin osalta maan kuntien pienin arvo eli kunta ei ole aina sama. Logiikka sama tietysti maksimin kohdalla.

Laskennallinen kustannus jää tänä vuonna 13 kunnalla niin pieneksi, että kunnan omarahoitusosuus ylittää sen, jolloin valtionosuus voi jäädä - jo tai vielä - tässä kohtaa miinuksen puolelle.

Luvut ovat täsmälleen samat kuin alkuperäislähteessä eli VM:n valtionosuuslaskelmia -sivulla, mutta tässä pystyy selaamaan niitä samalla ruudulla hyppimättä välilehdeltä toiselle. 10.a:lla saajakohdaiset luvut ovat sarakkeissa allekkain.

10.b:llä samat tiedot, mutta taulukko käännetty toisin päin eli luvut ovat riveillä vierekkäin, missä kuntien lajittelu haluttuihin verrokkeihin käy ehkä kätevämmän.

	A	B	C	D	E
1	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2026 (VM joulul				
2	Sisältää kaikki VM:n valtionosuuslaskelman laskentatekijät eriteltynä (ei OKM-vos)				
3	Luvut €/asukas -muodossa löytyvät vierittämällä sivua alaspäin				
4	Taulukon muotoilu KL/Olli Riikonen				
5	Sama taulukko transponoituna (kunnat riveillä) seuraavalla välilehdellä				
6		Kuntanumero:	797 754 997		
7		Maakuntanumero:			
8		Asukasluvu 31.12.2024:	5 605 317	665	684 018
9	Perushinta	Valtionosuusperuste	Koko maa	Minimi	Maksimi
65	8970,59	Ikä 0–5	449	129	1 124
66	9538,74	Ikä 6	86	13	191
67	8172,10	Ikä 7–12	518	187	1 079
68	13849,15	Ikä 13–15	479	183	989
69	70,22	Ikä 16+	59	48	65
70	86,07	Ikä 18–64	50	35	57
71	Laskennalliset kustannukset, IKÄRAKENNE yhteensä		1 641	781	3 134
72					
73	75,93	Työttömyysaste	76	18	132
74	322,26	Kaksikielisyys I (koko väestö)	8	0	23
75	322,26	Kaksikielisyys II, (ruotsink.)	13	0	275
76	2003,77	Vieraskielisyys	217	8	575
77	45,52	Asukastiheys	41	0	910
78	443,57	Saaristo	3	0	1 331
79	324,47	Saaristo-osakunta	2	0	251
80	31,16	Koulutustausta	31	10	69
81	754,59	Työttömät ja palveluissa olevat	53	13	73
82	Muut laskennalliset kustannukset yhteensä		444	148	1 670
83					
84	Laskennalliset kustannukset yhteensä		2 085	1 277	3 640
85	-1548,79	Omarahoitusosuus	-1 549	-1 549	-1 549
86	Valtionosuus omarahoitusosuuden jälkeen (välisumma)		536	-272	2 091
87	Valtionosuus % laskennallisiin kustannuksiin		25,72 %	-21,31 %	57,45 %
88					

Tässä on äskeisen kuvan informaatio €/asukas-muodossa. Se löytyy samalta 10.a.-välilehdeltä sivua alaspäin rullaamalla. Siis yläosassa absoluuttisin euroin, alaosassa €/asukas.

Tässä hahmottuu hyvin, mikä on minkäkin valtionosuusperusteen painoarvo koko maan tasolla ja yksittäisen kunnan laskennallisissa kustannuksissa ja sitä myötä valtionosuuksissa.

Ikäluokkaperusteiset tekijät ovat tärkeimmät ja niistä ylivoimaisesti painavimmat ovat 0-15-vuotiaat.

Huomaa, että toisen asteen koulutuksen rahoitus hoituu OKM-vos:n kautta ja siksi 16-19 –vuotiaat eivät tässä VM-laskelmassa erotu muista 16+ -ikäisistä.

	A	B	C	D	E
1	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2026 (VM Joulul				
2	Sisältää kalkki VM:n valtionosuuslaskelman laskentatekljät eriteltynä (ei OKM-vos)				
3	Luvut €/asukas -muodossa löytyvät vierittämällä sivua alaspäin				
4	Taulukon muotoilu KL/Olli Riikonen				
5	Sama taulukko transponoituna (kunnat riveillä) seuraavalla välilehdellä				
6		Kuntanumero:	797 754 997		
7		Maakuntanumero:			
8		Asukasluku 31.12.2024:	5 605 317	665	684 018
9	Perushinta	Valtionosuusperuste	Koko maa	Minimi	Maksimi
89	66,99	Syrjäisyys	12	0	393
90	979,36	Saamen kotiseutu	0	0	407
91	14,02	Työpaikkaomavaraisuus	14	6	20
92	20,67	HYTE-kerroin	21	12	26
93	10,96	Väestön kasvu	9	0	29
94	Lisäosat yhteensä		56	20	825
95			0	0	0
96		Kuntien yhdistymisavustus (-0,98 €/as)	-1	-1	-1
97		Harkinnanvaraisten avustusten vähennys (-1,78 €/as)	-2	-2	-2
98		Kriisikuntien harkinnanvarainen yhdistymisavustus (-0,98 €/as)	-1	-1	-1
99		Aloittavien koulujen rahoitukseen liittyvä vähennys (-0,01 €/as)	-0	-0	-0
100		Kumulatiivinen verotuloihin perustuvan tasauksen muutoksen neutralisointi	-18	-18	-18
101		Kunnan rahoitusosuus perustoimeentulotuesta	-64	-121	-7
102		Sote-uudistuksen muutosrajoitin	0	-692	972
103		Sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen taseaus vuodelle 2026	0	-467	527
104		Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirtotarve vuodelta 2023, 501 milj. € (1/3)	-30	-30	-30
105		Määräaikaisen v 2024 tehdyn lisäyksen takaisinperintä (1/3)	-11	-11	-11
106		Valtionosuusjärjestelmän säästö (Lisätoimet 2025), -2%	-13	-50	0
107		Määräaikainen vähennys tehtävien vähentämiseen liittyen	-4	-4	-4
108		TE25: Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus	39	7	101
109		TE25: Uudistuksen rahoituksen siirtymäajan porrastus (25 % kustannusperusteinen / 75 % vos-kriteerit)	-0	-9	22
110	Lisäykset ja vähennykset nettosumma		-106	-1 128	1 098
< > ... 6. Ikärakenne7. Sote-erät8. Kotikuntakorvaukset9. Perus- ja yksikköhinnat10.a. VM-laskelma10.b					

Edellä tarkastellut laskennalliset kustannukset (kokonaismäärä) ovat valtionosuusjärjestelmän faktapohjaisinta ydintä, sillä ne perustuvat kuntien toteutuneisiin valtionosuustehtävistä aiheutuneisiin kustannuksiin.

Tämän jälkeen laskelma eteneekin enemmän vos-lainsäädännössä tehtyjen poliittisten arvovalintojen suuntaan. Näistä eristä ei vähennetä enää mitään kunnan omarahoitusosuutta, vaan ne kasvattavat tai vähentävät kunnan valtionosuutta täysimääräisesti.

Tässä kuvassa pysytään vielä ”kustannuserojen tasauksen” puolella.

Lisäosia on viisi (ks. kuvassa excelin rivit 89-93).

Lisäykset ja vähennykset –kokonaisuus on melkoinen sillisalaatti ja kaatopaikkaluokka, jonne on haudattu sekä merkitykseltään mitättömiä vos-järjestelmän lakisääteisiä yksityiskohtia kuin sitten myös merkittäviä kaikki aiemmat laskentatekijät vesittäviä tekijöitä.

Tärkeimmät ovat ns. kuntakohtaisesti vaihtelevat sote-erät eli pysyvä, kiinteänä pysyvä muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen taseaus, joka ”elää” vielä vuonna 2027, mutta jää sitten pysyväksi. Näillä erillä ei tasata nykyisistä tehtävistä aiheutuvia kustannuksia, vaan leikataan tai lisätään kunnan vos-rahoitusta sote-historiaan perustuen. Muilta valtionosuusperusteiltaan samankaltaiset kunnat voivat saada hyvin erisuuruisia valtionosuuksia nimenomaan sote-erien vaihtelun takia.

	A	B	C	D	E
1	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2026 (VM joulul				
2	Sisältää kalkkl VM:n valtionosuuslaskelman laskentatekijät eriteltynä (ei OKM-vos)				
3	Luvut €/asukas -muodossa löytyvät vierittämällä sivua alaspäin				
4	Taulukon muotoilu KL/Olli Riikonen				
5	Sama taulukko transponoituna (kunnat riveillä) seuraavalla välilehdellä				
6		Kuntanumero:	797 754 997		
7		Maakuntanumero:			
8		Asukasluku 31.12.2024:	5 605 317	665	684 018
9	Perushinta	Valtionosuusperuste	Koko maa	Minimi	Maksimi
112		Verotuloihin perustuva tasaus	140	-158	898
113		Veromenetysten korvaus 2010-2025 yhteensä, €	94	14	224
114			0	0	0
115		Valtionosuudet ja veromenetysten korvaukset, yhteensä	720	-436	2 471
116		Kotikuntakorvaukset, netto	-45	-525	664
117		VM maksatus kunnille (valtionosuus + verokomp. + kotikuntakorv.)	675	-762	2 479

Kotikuntakorvaus käsiteltiin dialla 15. Se on osa valtionosuuslaskelmaa, mutta ei siis ole valtionosuutta, vaan korvausta (plussaa tai miinusta) siitä, että kuntalainen käy koulua muualla kuin kotikuntansa ylläpitämässä peruskoulussa. Kotikunta saa tuosta lapsesta joka tapauksessa valtionosuuden.

Nyt on edetty VM-vos-laskelman viimeisille riveille. Rivien määrällä ei ole yhteyttä niiden painoarvoon, sillä nämä verotuloihin perustuvat erät ovat joillakin kunnilla ainoat positiiviset valtionosuuden laskentatekijät ja monilla ne muodostavat suurimman osan valtionosuuksista. Kunnan valtionosuuksien rakenne voi siis poiketa huomattavasti koko maan keskiarvoisesta valtionosuuksien rakenteesta.

Verotuloihin perustuva tasaus tai tarkemmin ilmaistuna verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (ei verotulojen tasaus, kuten monesti virheellisesti ja mutkia liaksi oikoen sanotaan) lisää (useimmilla) tai vähentää (35:llä) kunnan valtionosuuksia (ei siis lisää tai vähennä kunnan omia verotuloja) tasauksessa huomioonotettavien kunnan verotulojen perusteella.

Veromenetysten korvaus (virallisemmin verotulomenetysten korvaus ja kavereiden kesken ihan vain verokompit) on ja ei ole valtionosuutta. Nimensä mukaisesti kunnat ovat menettäneet osan kunnallisveron tuotosta, koska eduskunta on säätänyt veronmaksajille oikeuden saada vähennyksiä kunnallisverosta. Valtio siis palauttaa osan näistä vähennyksistä, joita ilman kunta olisi saanut enemmän itse säätämänsä kunnallisveroprosentin tuotosta. Kyse ei siinä mielessä ole puhtaasta valtionosuusrahoituksesta ja veromenetysten kompensatiot onkin tämän vuoksi valtion budjetissa nimellisesti eriytetty omalle momentilleen.

Valtionosuuslaskuri

[Valtionosuuslaskelmat | Kuntaliitto.fi](https://kuntaliitto.fi/valtionosuuslaskuri)

Näyttää kunnan valtionosuuslaskelman
muodostumisen vaihe vaiheelta.

Eurot, kertoimet ja laskukaavat samassa paketissa.

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2026

Taulukon täyttöohje:

- Valitse, syötä tai tarkista harmaiden kenttien tiedot
- Tiedot siirtyvät automaattisesti työkirjan muista taulukoista näihin keltaisen värisiin kenttiin. Tarkista tiedot.

Lisätiedot: Suomen Kuntaliitto / Olli Riikonen, puh. 050 477 5619 ja Mikko Mehtonen, puh. 050 592 8986

Kunta: **Kouvola** *Klikkaa solu aktiiviseksi ja valitse kunta alasvetovalikosta*
Asukasluku 31.12.2024: **78 386**

YHTEENVETO

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)

[Valtionosuuksien laskentatiedot 2026 / VM, joulukuu](#)

	euroa	euroa/asukas
Ikärakenne	108 660 221	1 386
Muut laskennalliset kustannukset	24 332 527	310
Kunnan laskennalliset kustannukset yhteensä	132 992 748	1 697
Kunnan omarahoitusosuus laskennallisista kustannuksista	-1 548,79 €/asukas	-1 549
Valtionosuus laskennallisista kustannuksista	11 589 295	148
Lisäosat	2 591 263	33
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä	-25 698 466	-328
Siitä sote-uudistuksen tasauserät:		
Muutosrajoitin	-15 053 612	-192
Järjestelmämuutoksen tasaus	-4 706 856	-60
Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden 500 M€ lisäsiirto vuodelta -23 (1/3)	-2 335 903	-30
Määräaikaisen vuodelle 2024 tehdyn 192 M€ lisäyksen takaisinperintä (1/3)	-895 168	-11
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta	-11 517 908	-147

Valtionosuuslaskuri näyttää vaihe vaiheelta valtionosuuslaskennan etenemisen laskukaavoineen erillisillä välilehdillä.
Laskelmien yhteenvedosta tässä näkyy noin puolet.
9-välilehdellä on kunnan valtionosuusrakenne pilkottu osiin useammalla eri tavalla ja rinnalla näkyy kaikkien kuntien keskiarvo.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti	25,82 %
Kunnan oma valtionosuusprosentti	8,71 %

Toistaiseksi pysyvä kuntakohtainen erä
Siirtymäkauden 2023-27 aikana muuttuva kuntakohtainen erä
Kaikille kunnille €/as. tasasuuruinen vähennys vuosina 2025-27
Kaikille kunnille €/as. tasasuuruinen vähennys vuosina 2025-27

Kaaviot-välilehden rakennekuvia

Kunnan valtionosuuksien rakenne kaavioina

Vertailussa valittu kunta ja Manner-Suomi yhteensä
Luvut €/asukas, vuosi 2026

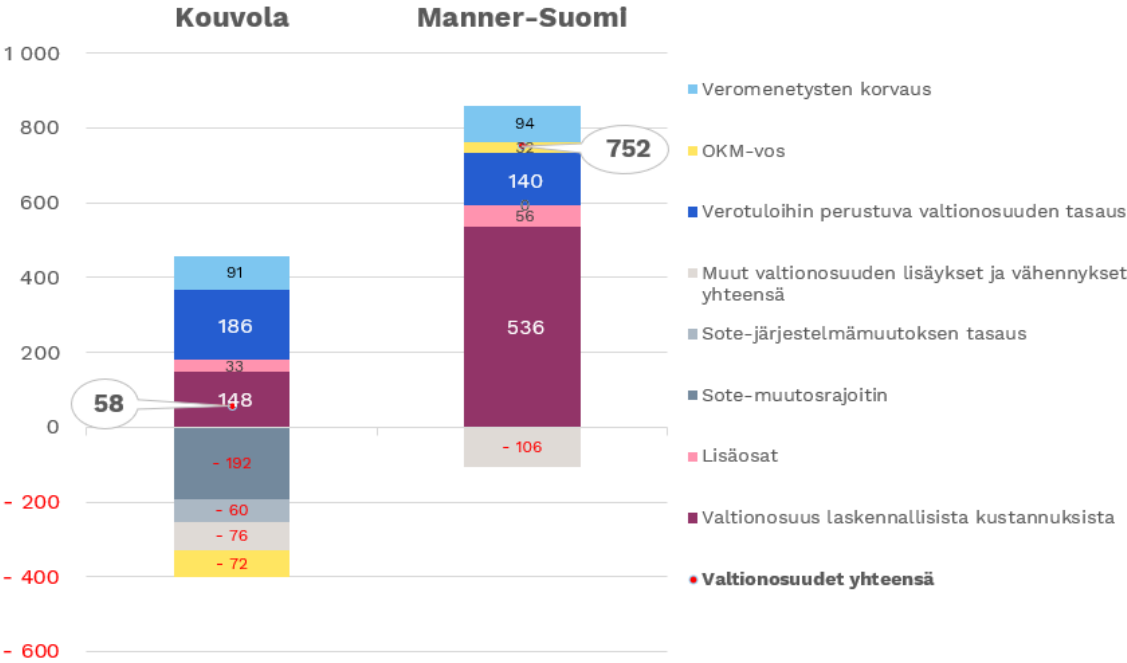
1. Valtionosuudet VM:n laskentatekijöillä (kuntakohtaiset sote-erät avattuna) + OKM-vos

	Kouvola	Manner-Suomi
Valtionosuudet yhteensä	58	752
Valtionosuus laskennallisista kustannuksista	148	536
Lisäosat	33	56
Sote-muutosrajoitin	-192	0
Sote-järjestelmämuutoksen tasaus	-60	0
Muut valtionosuuden lisäykset ja vähennykset yhteensä	-76	-106
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	186	140
Veromenetysten korvaus	91	94
OKM-vos	-72	32

Tässä VM:n valtionosuuksien lisäyksistä ja vähennyksistä on irrotettu erikseen näkyviin kuntakohtaisesti vaihtelevat sote-erät eli muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus

Valtionosuuksien rakenne (1)

Luvut €/asukas 2026

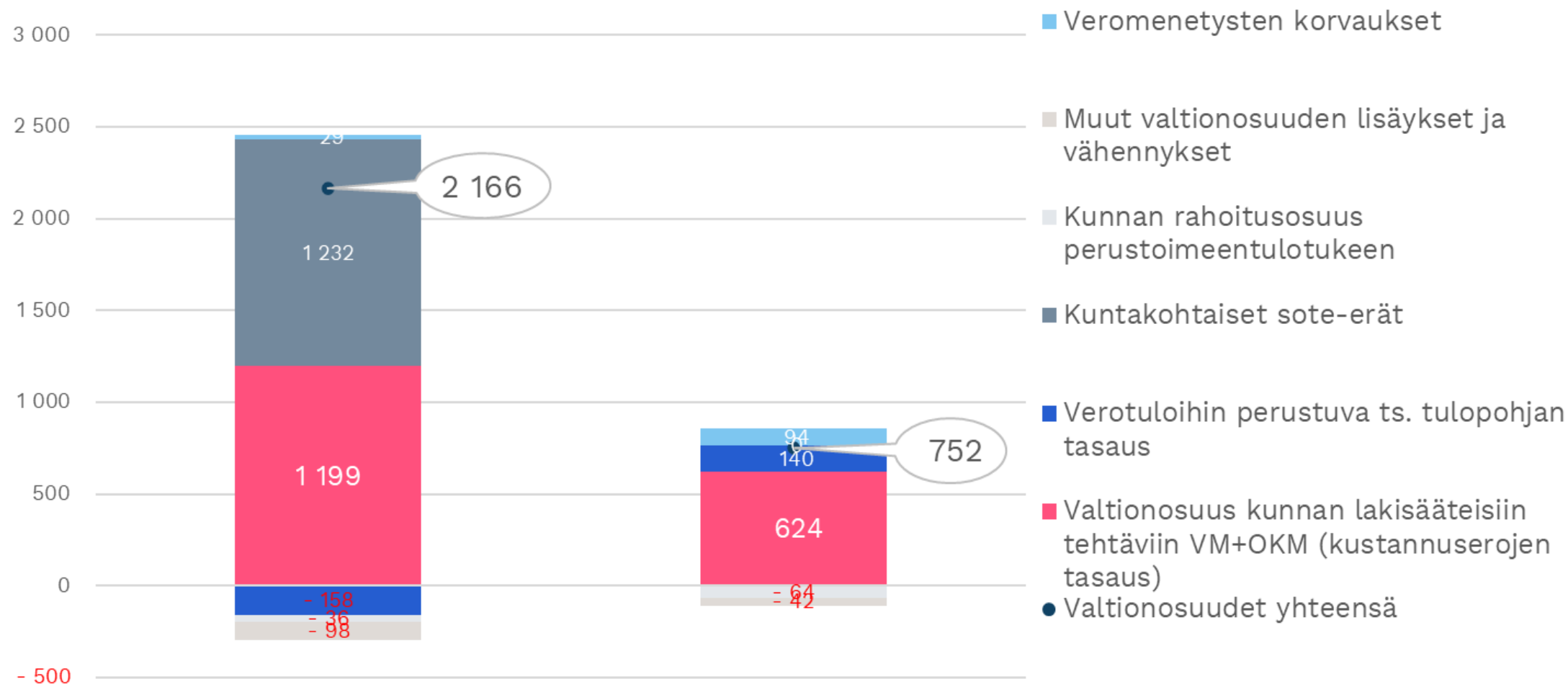

Valtionosuuksien rakenne (2)

Luvut €/as. 2026

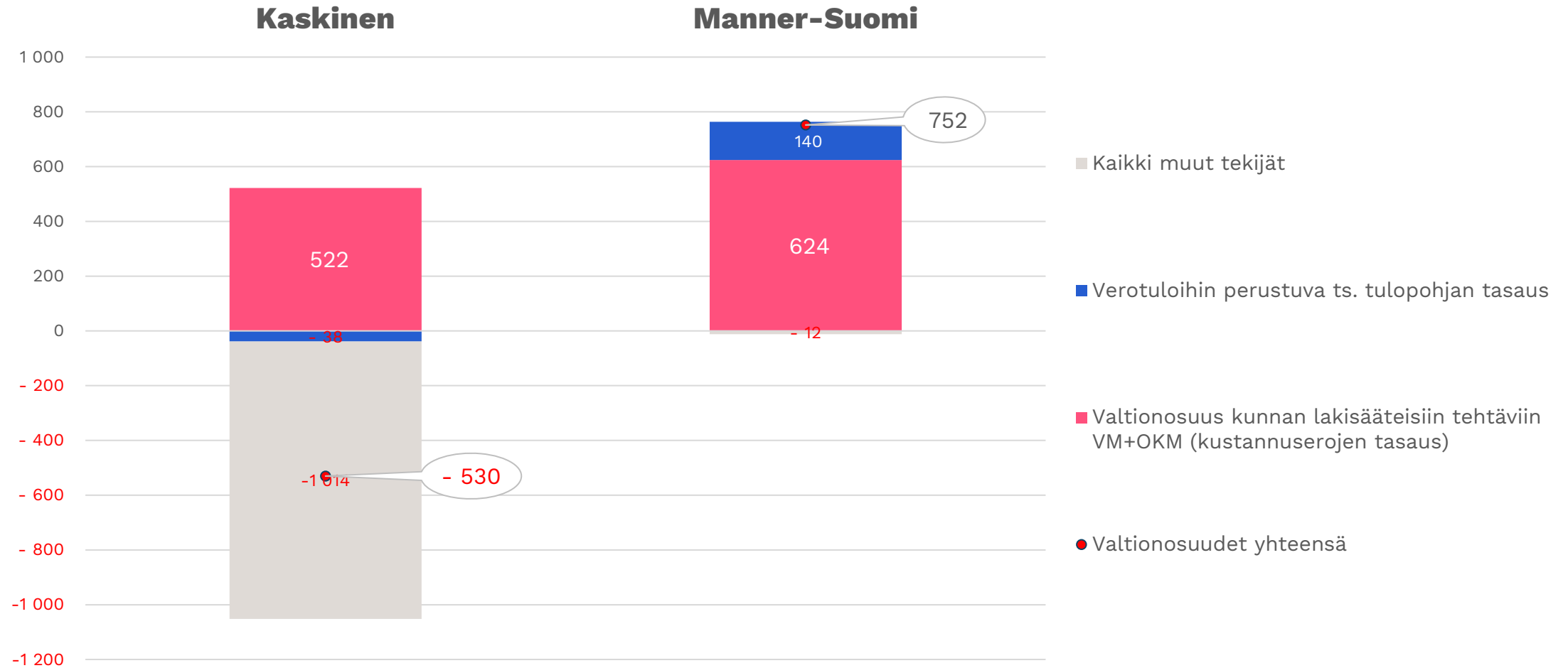
Kauniainen

Manner-Suomi

Valtionosuuksien rakenne (3)

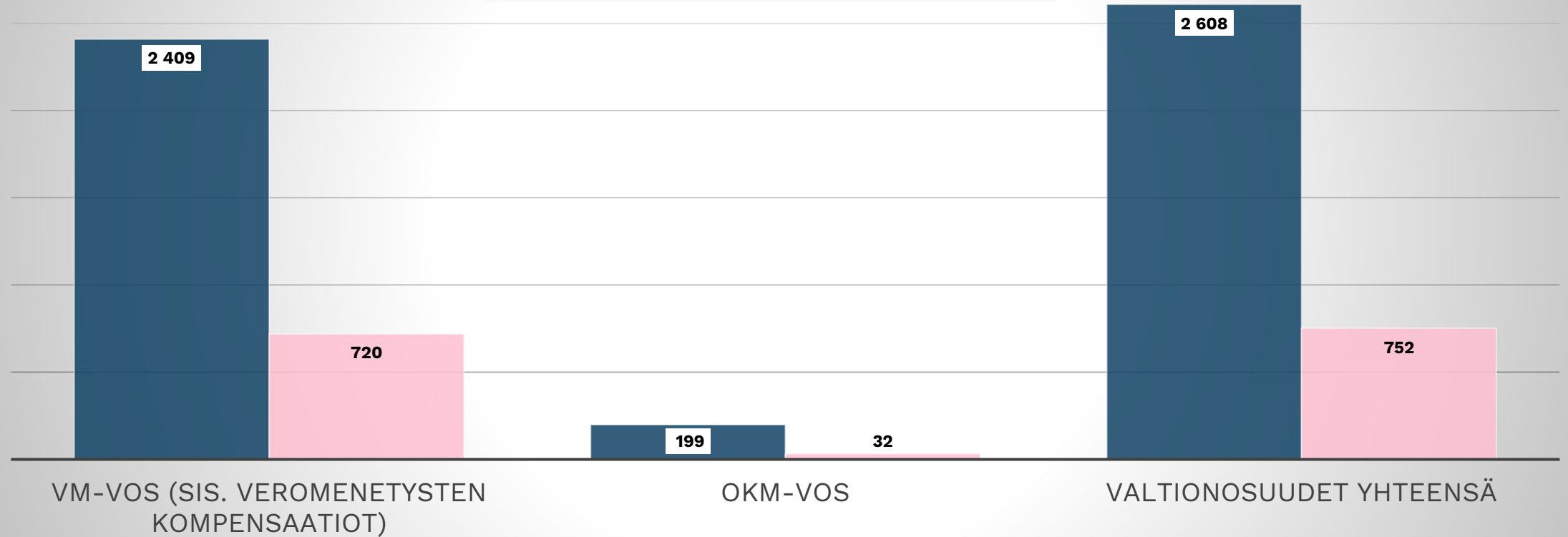
Luvut €/as. 2026

Valtionosuuksien rakenne (4)

Luvut €/as. 2026

■ Utsjoki ■ Manner-Suomi

OKM:n valtionosuuksien muodostuminen

Nettona kunnille 140 M€, miinusta vuoteen 2025 verrattuna n. 40 M€ ja se johtuu perusopetuksen valmistavan opetuksen vähenemisestä ja kuntien omarahoitusosuuden kasvusta

OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄN RAPORTIT

Etusivu | Takaisin | Tallenna pdf

VALTIONOSUUS/RAHOITUSOVELLUS 2026 *** OPETUS- JA KULTTUURITOIMI *** PVM: 18.12.2025 ***
*** RAPORTTI: VOS6SL26 ***

YKSITYISKOHTAINEN LASKELMA KÄYTTÖKUSTANNUKSIIN MYÖNNETYSTÄ
VALTIONOSUUDESTA/RAHOITUKSESTA (EUROA) VUODELLE 2026.

Koulutusmuoto	01 Laskennall. perusteen yksiköiden lkm	02 Laskennall. peruste /yksikkö	03 Valtionos. laskennall. peruste	04 Rahoi- tus%	05 Kokonais- rahoitus
004213 Lestijärven kunta					
20057 Perusop: muu pidennetyn oppiv.	0,6	25.283,55	14.749	100,00	14.749
20070 Perusop: vamma,sairaus,rajoite	0,4	25.283,55	10.535	100,00	10.535
20039 Aamu- ja iltapäivätoiminta	466,0	22,37	10.424	57,00	5.942
20004 Liikuntatoiminta	665,0	12,00	7.980	29,70	2.370
20005 Nuorisotyö	173,0	15,00	2.595	29,70	771
20007 Kunnan omarah.osuus lukiokoul.	665,0	-107,84	0	100,00	-71.714
20093 Kunnan omarah.osuus amm.koul.	665,0	-200,80	0	100,00	-133.532
004213 Lestijärven kunta	.	.	46.283	.	-170.879

Täältä [Opetushallitus - Valtionosuudet-yksikkö](#) löytyvistä laskelmista (saattaa etsiminen vähän aloittelijaa opetteluuttaa) näkyy yksityiskohtainen erittely, miten kunnan OKM-vos muodostuu. Kuvassa yllä Suomen pienimmän kunnan ja oikealla suurimman kaupungin laskelma. Järjestämisen paljous ratkaisee, mitä ja mihin rahaa tulee. Lestijärvi jää miinukselle, koska toisen asteen koulutukseen pidätettävä kunnan omarahoitusosuus on enemmän kuin kunnan järjestämään toimintaan tuleva rahoitus.

Koulutusmuoto	Laskennall. perusteen yksiköiden lkm	Laskennall. peruste /yksikkö	Valtionos. laskennall. peruste	Rahoi- tus%	Kokonais- rahoitus
000913 Helsingin kaupunki					
20052 Esiopet: pid.oppiv. 5-vuotiaat	24,5	12.003,30	294.081	100,00	294.081
20055 Perusop: aineopetus	5.378,0	157,59	847.519	100,00	847.519
20068 Perusop: aikuisten perusopetus	6.363,0	391,60	2.491.751	100,00	2.491.751
20074 Perusop: aikuisten po arv.korj	1.610,0	391,60	630.476	100,00	630.476
20051 Esiopet: varhennettu oppivelv.	17,5	12.003,30	210.058	100,00	210.058
20056 Perusop: piden. vaik.keh.vamm	65,3	40.521,78	2.647.423	100,00	2.647.423
20057 Perusop: muu pidennetyn oppiv.	642,8	25.283,55	16.253.109	100,00	16.253.109
20060 Joustavan perusopetuksen lisä	65,0	2.902,27	188.648	100,00	188.648
20069 Perusop: toiminta-alueitt. op.	46,7	40.521,78	1.891.016	100,00	1.891.016
20070 Perusop: vamma,sairaus,rajoite	459,2	25.283,55	11.609.363	100,00	11.609.363
20067 Perusop: valmistava opetus	8.255,0	1.583,41	13.071.050	100,00	13.071.050
20073 Perusop: valmistavan arviokorj	1.733,0	1.583,41	2.744.050	100,00	2.744.050
20039 Aamu- ja iltapäivätoiminta	634.552,0	22,37	14.194.928	57,00	8.091.109
20013 Lukiokoulutus, nuorten oppim.	10.323,3	8.497,25	87.719.944	100,00	87.719.944
20014 Lukiokoulutus, aikuisten oppim	301,9	5.225,81	1.577.585	100,00	1.577.585
20078 Lukiok.erityiset koul.tehtävät	1,0	2.344.711,00	2.344.711	100,00	2.344.711
20079 Lukiok. valtakunn.kehittämist.	1,0	520.000,00	520.000	100,00	520.000
02022 H:gin kaup.suom.työväenopisto - vapaa sivistystyö	76.024,0	103,69	7.882.929	57,00	4.493.269
02046 H:fors stads sv. arbetarinst. - vapaa sivistystyö	16.502,0	103,69	1.711.092	57,00	975.323
02022 H:gin kaup.suom.työväenopisto - kotoutumissuunnitelma	972,0	103,69	100.787	100,00	100.787
02046 H:fors stads sv. arbetarinst. - kotoutumissuunnitelma	550,0	103,69	57.030	100,00	57.030
20096 Amm. koul. lask. perusrahoitus	1,0	99.498.904,00	99.498.904	100,00	99.498.904
20097 Amm. koul. hark.var. rahoitus	1,0	41.000,00	41.000	100,00	41.000
20004 Liikuntatoiminta	684.018,0	12,00	8.208.216	29,70	2.437.840
20005 Nuorisotyö	217.760,0	15,00	3.266.400	29,70	970.121
28021 Helsingin kaupunginmuseo - museoiden perusrahoitus	32,3	93.394,00	3.016.626	37,00	1.116.152
28302 Helsingin kaupunginorkesteri - perusrahoitus	131,0	61.018,00	7.993.358	37,00	2.957.542
28021 Helsingin kaupunginmuseo - alueellinen vastuumuseotehtävä	11,8	93.394,00	1.102.049	85,00	936.742
20007 Kunnan omarah.osuus lukiokoul.	684.018,0	-107,84	0	100,00	-73.764.501
20093 Kunnan omarah.osuus amm.koul.	684.018,0	-200,80	0	100,00	-137.350.814
000913 Helsingin kaupunki	.	.	292.114.101	.	55.601.288

A		B	C	ΔF	FC
1	Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet 2026				
2	Tilanne 19.1.2026 / Opetushallitus				
3	Tiedot ryhmitelty sarakkeisiin rahoitettavien palveluiden mukaan: Ensin lasten ja nuorten palvelukokonaisuudet ja kukin kokonaisuus rahoituksen suuruuden mukaan (esim. perusopetus).				
4	OKM:n valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteisiin tutustut parhaiten OPH:n julkaisemaan rahoitusoppaaseen perehtymällä				
5	Julkaisu kuvaa vuoden 2025 rahoituksen muodostumista. Rahoitus on muuttunut mm. ammatillisen ja lukiokoulutuksen osalta ja sitä on leikattu aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta.				
6	Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus - Yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2025 Opetushallitus				
7	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®				
8	OPETUSTOIMEN VALTIONOSUUS/RAHOITUSSOVELLUS 2026 OPETUS- JA KULTTUURITOIMI raportti VOP6OS26				
9		Kuntanumero:	91	421	
10		Maakuntanumero:	1	16	
11		Asukasluku 31.12.2024:	5 605 317	684 018	665
12			YHTEENSÄ	Helsinki	Lestijärvi
16	OKM-vos kunnan rahoitusosuuksien jälkeen, netto		140 737 736	55 601 288	-170 879
18	Esiopetus	Esiopetus: pidennetty oppivelvollisuus, 5-vuotiaat	2 527 705	294 081	0
19		Esiopetus: varhennettu oppivelvollisuus	1 805 491	210 058	0
21	Perusopetus	Perusopetus: muun pidennetyn oppivelvollisuuden rahoitus	135 378 651	16 253 109	14 749
22		Perusopetus: vamma, sairaus, rajoite	96 699 052	11 609 363	10 535
23		Perusopetus: valmistava opetus	95 721 889	13 071 050	0
24		Perusopetus: pidennetty, vaikeasti kehitysvammaiset	45 337 125	2 647 423	0
25		Perusopetus: toiminta-alueitt. op.	32 383 638	1 891 016	0
26		Perusopetus: aikuisten perusopetus	18 895 875	2 491 751	0
27		Perusopetus: valmistavan opetuksen arviokorjaus	9 749 055	2 744 050	0
28		Perusopetus: joustavan perusopetuksen lisä	5 880 003	188 648	0
29		Perusopetus: aikuisten perusopetuksen arviokorjaus	2 530 910	630 476	0
30		Perusopetuksen aineopetus	1 149 775	847 519	0
31		Perusopetuksen yhteydessä TUVA	145 402	0	0
32		Perusopetus: sisäoppilaitoslisä	66 571	0	0

OKM-vos-rahoitus esi- ja perusopetukseen on muuttanut raporteilla muotoaan. Tässä kuvakaappauksessa nuolella merkattu uudet rivit, joita ei vuonna 2025 vielä laskelmissa esiintynyt.

Muutokset aiheutuvat 1.8.2026 voimaan tulevasta oppimisen tuen uudistuksesta, jolloin terminologiakin uudistuu. Tammi-heinäkuun rahoitus on vanhoilla nimikkeillä ja elo-joulukuun rahoitus uudistuksen mukaisesti. Rahoituksen taso pysyy kuitenkin ennallaan ja koko maan tasolla kokonaisuudessaan kasvaa.

Lisätietoja

Olli Riikonen

Erityisasiantuntija (valtionosuudet ja –avustukset)

Puh. 050 477 5619

olli.riikonen@kuntaliitto.fi

Facebookissa [Kuntien valtionosuusaktivistit](#)

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi